

Naročnina
 Dnevna izdaja
 za državo SHS
 mesečno 25 Din
 polletno 150 Din
 celoletno 340 Din
 za inozemstvo
 mesečno 40 Din
 nedejska izdaja
 celoleto no v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 Din

SLOVENE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
 1 stoip. peti-vista
 mali oglaš po 150
 in 2 D. večji oglaš
 nad 45 mm v širini
 po Din 2-50, veliki
 po 3 in 4 Din, v
 uredniškem delu
 vsilica po 10 Din
 a. Pr. večjem o
 naročilu popust
 Izide ob 4 zjutraj
 razen ponedeljka
 in dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6 III
 Rokopisi se ne vračajo, neizbrana
 pisma se ne sprejemajo - Uredništvo
 telefon št. 2050, upravnistva št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Lekovni
 račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
 za inštalac. Sarajevo št. 7563, Zagreb
 št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Nevzdržen položaj Seiplove vlade

(Od našega rednega dunajskega dopisnika.)

Dunaj, 24. jan.

Iz strahu pred socialisti je sklenil dr. Seipel za zadnje volitve v Nationalrat nena-
 ravno zvezo s svobodomiselnimi vsenemško
 stranko ter skupno z njo nastopil s takozvano
 »Einheitsliste«. Ali drago je plačal dr. Seipel
 to velikomemsko prijaznost, kajti le na ta način
 je bilo mogoče, da je došlo v Nationalrat 12
 vsenemcev, dočim bi bili sami na celi črti po-
 goreli. Poznavalci razmer so izračunali z ma-
 tematiško gotovostjo, da bi na samostojni vse-
 nemški listi bili izvoljeni največ — trije. Ta-
 ko je prišlo v novi parlament 73 krščanskih
 socialistov, 71 socialistov, 12 vsenemcev in
 9 landbundovcev. — Dr. Seipel je moral po-
 tem narediti zvezo z vsenemci in landbundov-
 ci, torej ves meščanski blok, da je imel ve-
 čino in mogel sestaviti vlado.

Ko bi ne bilo tiste nenaravne zveze z vse-
 nemci, bi imeli krščanski socialisti in land-
 bundovci sami zadostno večino za vladanje v
 Avstriji, dasi tudi poslednji niso ravno naj-
 prijetnejši družabniki. Oni so namreč na de-
 želi med kmečkim ljudstvom najnevarnejši
 tekmeči ravno krščanskim socialistom. Ven-
 dar pa jim ne ostaja nič drugega nego da se
 vežejo s krščanskimi socialisti, ker so jim ti
 po programu vendarle najbližji. V zadnjem ča-
 su se tudi orijentirajo vedno bolj na desno.

Ta teden je bil posebno simptomatičen,
 skoro kritičen, za zvezo meščanskega bloka,
 kajti vsenemci so v treh važnih vprašanjih
 načelne važnosti glasovali s socialisti in po-
 mogli poslednjim do zmage nad vlado in me-
 ščanskim blokom.

V Avstriji imajo okroglo 80.000 dispens-
 nih zakonov, ki so po krščanskem naziranju
 samo uradno dovoljen konkubinatus. Sedna
 praksa napram tem zakonem je jako različna.
 Mnogo jih je bilo odobrenih, še več razveljav-
 ljenih. Nastal je torej nevzdržen kaos, pravna
 nesigurnost mnogih rodbin. Socialisti se se-
 veda pogajajo za najširšo prostost glede skle-
 panja zakonov in razvodov. Krščanski socia-
 listi so kajpak za nekočljivost zakona, za stal-
 nost rodbine, za krščansko moralo.

Socialisti so podali za glasovanje prora-
 čuna za pravosodje resolucijo, ki zahteva od
 vlade, da tekoma treh mesecev predloži zbor-
 nici načrt zakona o zakonskem pravu — Ehe-
 recha — po vzoru v Rajhu. Ker je justični
 minister Slama, ki je vsenemec, izjavil, da v
 treh mesecih absolutno ni misliti na tak načrt
 zakona, zlasti ko tudi v Nemčiji besedilo še ni
 končno veljavno ugotovljeno, so vsenemci pred-
 lagali, naj se rok treh mesecev zameni z dolo-
 čilom »čim prej — ehestens«, in na to so gla-
 sovali s socialisti za tako besedilo resolucije,
 ki je dobila večino 80 glasov proti 76. Ena
 stranka koalicije je torej glasovala z opozicijo.
 In tako se nahaja zdaj krščanska stranka ve-
 zana na sklepe parlamenta, ki so v protislovju
 z njenimi verskimi načeli.

Drugi dan potem, namreč v sredo, je bila
 od iste strani ponovno — doslej že tretjič —
 postavljena resolucija, naj se državni šolski
 zakon uveljavi tudi za Gradišče ali Burgen-
 land. Tudi ta resolucija je bila sprejeta z 82
 glasovi proti 78. — O tem vprašanju, ki tudi
 nas posebej zanima, je »Slovenec« svoječasno
 že poročal. V Gradišču velja namreč še vedno
 stari ogrski zakon, ki je prepustil ureditev
 ljudskih šol posamnim konfesijam. Tako so
 tudi gradiščanski Hrvatje dobili svojo dosti
 dobro hrvatsko šolo. Ker so Hrvatje skoro iz-
 ključno katoliški, je bila pri njih katoliška šola
 obenem tudi hrvatska šola. V teh šolah imajo
 Hrvatje svojo šolsko avtonomijo, ki jim je do-
 slej nihče ni kratil. Vsenemcem pa je taka šo-
 la na poti, ker je hrvatska, a socialistom, ker
 je verska. In tako so se lepo našli skupaj in
 se že trikrat s svojim predlogom prodrli. —
 Praktičnega uspeha pa tak sklep doslej še ni
 imel, ker so vlada in Gradiščanje znali izvr-
 šitev preprečiti. — Kako dolgo bo to mogoče
 zavlačevati, je seveda odprto vprašanje. Hrvat-
 je se močno protivijo takim, da bi izgubili
 svojo šolsko avtonomijo in bi morali posled-
 trpeti državno šolo v poslopih, ki so jih sami
 zgradili in vzdrževali nekatera desetletja. V
 državni šoli vidijo z vso pravico resno nevar-
 nost za hrvatsko šolo, kar so jim dokazali ne-
 kateri slučaj, ko so občine privolile v spre-
 membo konfesionalne v državno šolo.

Z enako večino je bil sprejet poziv vladi,
 da ne priznava akademskih naslovov, podelje-
 nih na zasebnih zavodih, posebno na filozof-
 skem zavodu — loške fakultete v Solnogradu.

Nj. Vel. kralj prevzel protektorat nad izletom jugoslovanskih Orlov v Prago

Zastopstvo Orlovske zveze pri kralju - Kraljevski pozdrav Orlom in Orlicam

Belgrad, 25. januarja. (Tel. »Slov.«) Da-
 nes je Nj. Vel. kralj sprejel zastopstvo Jugo-
 slovanske orlovske zveze dr. Žitka, dr. Ba-
 saja in dr. Kržana. Deputacija je prosila Nj.
 Vel. kralja, da bi prevzel protektorat nad
 udeležbo jugoslovanskih Orlov na svetovaelav-
 skih dneih v Pragi. Nj. Vel. kralj je blagovolil
 prevzeti ta protektorat. V razgovoru z zastop-
 niki Jugoslovanske orlovske zveze se je vla-
 dar podrobno zanimal za orlovsko organiza-
 cijo in njene mednarodne zveze in uspehe ter
 njeno delo. Zanimal se je tudi za orlovsko
 priprave za svetovaelavske svečanosti, zlasti
 za število prijavljenih udeležencev. Zastop-

niki so pri tej priliki sporočili Nj. Vel. kralju,
 da se bo 1931 v Ljubljani vršil slovanski
 orlovski tabor z mednarodnimi tekmami. Ob
 slovesu je Nj. Vel. kralj želel orlovski orga-
 nizaciji lepe uspehe pri delu in naročil za-
 stopnikom, naj sporoče pozdrave Orlom in
 Orlicam.

Kraljevič Tomislav protektor Jug. Matice

Belgrad, 25. januarja. (Tel. »Slov.«) Ju-
 goslovanska matica je dobila protektorat Nj.
 Vis. kraljeviča Tomislava.

Stališče jugoslovanskih škofov

Konkordat bodi sklenjen na novi podlagi - Izenačenje koledarja
 bo izvedeno

Belgrad, 25. jan. (Tel. »Slov.«) O pogaja-
 njih jugoslovanskih škofov z ministrom za ve-
 re smo naknadno zvedeli, da je dr. Alaup-
 pović na stališču, da naj bi se kot podlaga
 za nova pogajanja z Vatikanom radi sklenitve
 konkordata služil srbski konkordat iz l. 1914.
 Jugoslovanski škofje pa so se postavili na sta-
 lišče, da se morajo za pogajanja vzeti povsem
 novi temelji, in sicer radi tega, ker je bilo
 prej v Srbiji, ko se je sklepal konkordat, le
 nekaj stotin katoličanov, danes pa jih je v Ju-
 goslaviji več milijonov in v odstotkih le malo

zaostajajo za pravoslavni.

Kar se tiče izenačenja koledarja, smo zve-
 deli iz dr. Alaupovičeve bližine, da je mini-
 ster, zlasti na pritisk gospodarskih krogov, na
 stališču, da se mora koledar čimprej izena-
 čiti, četudi bi pravoslavni cerkveni krogi te-
 mu nasprotovali. Nadalje smo zvedeli, da se je
 minister Alaupović postavil na stališče, da se
 mora država varčevati, ukinejo kapitlji,
 kjer ni škofije. Na Hrvatskem in v Slavoniji
 je več takih kapitljev, v Sloveniji pa pride v
 poštev le kolegialni kapitelj v Novem mestu.

Trgovska pogodba s Francijo in posojilo

Poljedelski minister odpotoval v Pariz - Pripravljalna dela za
 najetje inozemskega posojila

Belgrad, 25. jan. (Tel. »Slov.«) Zvečer je
 odpotoval trgovinski minister dr. Želimir Ma-
 žuranić v Pariz. Ob priliki odhoda na podpis
 trgovinske pogodbe s Francijo je dal izjavo:

»Danes se odpeljem v Pariz, da podpišem
 trgovinsko pogodbo s Francijo. Srečen sem,
 da je ravno mene doletela čast, da v imenu
 naše vlade in pooblaščen od Nj. V. kralja pod-
 pišem nov dokument prijateljstva med Franci-
 jo in našo državo. Naravno je, da se bom v
 Parizu razgovarjal tudi o drugih stvareh, ki
 se tičejo mojega resora. Vesti, da bom potoval
 tudi v London, niso resnične. Te namere ni
 bilo.«

Radi vesti, da pri njegovem potovanju ne
 gre samo za pot v Pariz, ampak tudi v London
 in da se dela na pripravah za najetje novega
 posojila, so se časnikarji obrnili na ministra

Mažuranića, ki jim je dal sledeče uradno obve-
 stilo:

»Z ozirom na vest o namenu dr. Mažura-
 nića, ministra za trgovino, v Pariz, smo se
 obrnili na finančnega ministra dr. Šverlugo,
 ki je bil tako ljubezniv in dal sledeče obvestilo:
 »Glasovi, ki so prišli v naš in inozemski tisk,
 kot da je potovanje ministra dr. Mažuranića v
 zvezi s pogajanjmi za najetje novega državnega
 posojila, niso resnične. Minister dr. Mažuranić
 potuje samo v Pariz in samo zato, da podpiše
 trgovinsko pogodbo s Francijo. Pogajanja za
 najetje posojila zasedaj še niso aktualna. Do-
 dati moramo, da ta čas niso potrebna, ker so
 za vse redne potrebe nujna pokritja že zago-
 tovljena. Priprave, ki so za pogajanja o na-
 jetju posojila potrebne, so v polnem teku. Zato
 je nujno, da se tudi dokončajo in da se v da-
 nem trenutku začne s pogajanjmi.«

slovanskih inženjerjev in tehnikov v Zagrebu
 se bo sestavilo končno veljavno besedilo stav-
 benega zakona.

»Obzor« proti »Jutru«

Zagreb, 25. jan. (Tel. »Slov.«) »Obzor«
 razpravlja v uvodniku o razpustu vseh strank
 in pravi, da se je s tem pokazalo, da se je
 enako postopalo nasproti vsem državljanom v
 državi ter da so bile prazne nade ljubljanskega
 »Jutra«, ki se je nekako po tihem veselilo raz-
 zupa hrvatskih in slovenskih strank, nadejajoč
 se, da se bo njihova stranka na račun razpu-
 ščenih strank razširila. Prav tako je bila zlob-
 na vest ljubljanskega »Jutra«, da se bodo raz-
 pustila hrvatska in slovenska kulturna in do-
 brodelna društva.

prijetni zavezniki. Položaj socialistov se ni
 prav nič poslabšal kljub usodopolnim pogreš-
 kom, zlasti s 15. julijem predlanskega leta,
 ko so požgali justično palačo. Dr. Seipel jih
 je zopet učvrstil v glavnem z nespretnim ma-
 nevriranjem v vprašanju zaštite najemnikov.
 Na tisoče je volivcev, ki bi bili vsled strahot
 15. julija definitivno obrnili socialistom hrbet,
 pa so se vsled nevarnosti, da jih gospodarji ne
 postavijo na cesto, zopet strnili okrog svojih
 varuhov-socialistov. Varna streha nad glavo
 jim je več nego vse deklaracije o socialistični
 nevarnosti v vsem družabnem življenju. — Če
 bi Seipel ne imel nad seboj hišnih gospodar-
 jev, zlasti njihovega glavnega matadorja Pi-
 storja, ki je poslanec landbunda, bi bila nje-
 gova pozicija bolj trdna in bolj varna. A. G.

Okrožnica kmet. ministra

Belgrad, 25. jan. (Tel. »Slov.«) Kmetijski
 minister Frangeš je danes izdal na vse urad-
 ništvo ta-le proglas:

»S kraljevim manifestom se nam je nalo-
 žilo, da nadomestimo nezadovoljivo upravo v
 državi z boljšo in primernejšo. To pa se more
 doseči samo na ta način, da vsak uradnik v
 službi državne uprave pravilno pojmuje vse
 težko odgovornost svojega poklica nasproti
 državi in ljudstvu. Vsi organi državne uprave
 se morajo zavedati, da so radi ljudstva in da
 ga morajo podpirati in mu svelovati ter mu
 biti najljubeznivejši prijatelji, posebno pa
 organi tega ministrstva, ki vrši strokovno
 službo.«

Minister nadalje našteva splošne zahteve,
 ki jih stavlja na uradništvo ter odreja:

»Vsi uradniki morajo zaupano jim službo
 vršiti kar najvestneje in najmarljivejše. Pri
 tem se morajo držati obstoječih zakonov in
 naredb. Pred očmi morajo imeti samo intere-
 rese države in službe, v svoji službi morajo
 služiti ljudstvu. V zasebnem življenju morajo
 ohraniti dostojanstvenost in ugled uradniškega
 stanu ter si pridobiti spoštovanje in ljubezen
 ljudstva. Predstojnikom se nalaga, da naj-
 strožje nadzirajo delo in obnašanje podreje-
 nih uslužbencev in uradnikov ter da ministr-
 stvu sporoče vsak slučaj nevestnega dela in
 slabega obnašanja. Vsak tak uradnik se bo
 poklical na odgovor, se bo kaznoval, po po-
 trebi pa tudi odpustil iz državne službe.«

Minister prepušča kvariranje, pijenče-
 vanje, z eno besedo, obnašanje, ki je kvar
 ugledu državnih uradnikov.

Okoli novega lovskega zakona

Belgrad, 25. jan. (Tel. »Slov.«) Novi načrt
 lovskega zakona ima za podlago bivši načrt
 obeh Slovencev, inspektorja Koprivnika in ob-
 lastnega referenta Šivica. Včeraj popoldne so
 lovska društva ta načrt spopolnili. Danes pa
 ga je Zorčić odnesel v Zagreb, da mu tam
 dajo končno veljavno besedilo. Načrtu tvori
 podlago stališče, da tam, kjer je zakupni si-
 stem, ta ostane, kjer pa je državni regalni si-
 stem, se pa da občinam na prosto, da z večino
 glasov uvedejo zakupni sistem. Če bodo za-
 čele srbske in bosanske občine dobivati do-
 hodke od lova, se bodo brez dvoma toplo za-
 vzele za fakultativni sistem. Na drugi strani
 pa tudi srbski in bosanski lovci uvidevajo, da
 je samo pri zakupnem sistemu mogoče siste-
 matično gojiti divjačino. Zveza zemljoradni-
 škkih združenj je bila o lovskega zakonu že za-
 slišana. Zaslišale pa se bodo tudi tiste orga-
 nizacije, ki se za lov zanimajo, zlasti zastop-
 niki našega kmetijskega prebivalstva. Čujemo,
 da bo zakon samo okvir, ostalo pa se bo pre-
 pustilo samoupravam. Zborovanje lovcev v
 Belgradu je imelo zlasti ta namen, da se po-
 ravna nesoglasja med lovci samimi.

Deputacija žel. uradnikov pri dr. Korošču

Belgrad, 25. jan. Zastopniki Društva že-
 lezniških uradnikov I. in II. kategorije so bili
 pri prometnem ministru dr. Korošču. Pred-
 ložili so mu želje in zahteve osebja, ki je
 organizirano v društvu, zlasti radi tega, ker
 se pripravljajo nov zakon o prometnem osebju
 in o socialnem položaju železniškega uradni-
 štva sploh. Minister je obljubil svojo pomoč
 in naročil delegaciji, da mu podrobno izdane
 zahteve predloži pismeno.

Iz prosvetnega ministrstva

Belgrad, 25. jan. (Tel. »Slov.«) Novi šoli
 se ustanovita v Domu in v Zgornji dolini pri
 Tržiču. Dvorazrednica v Mekinjah pri Kamni-
 ku se spremeni v trirazrednico. Trirazrednica
 v St. Jurju, okraj Murska Sobota, se razširi v
 štirirazrednico. Na ljudski šoli v Cezanju, evcu
 pri Ljutomeru se otvori nov razred.

Stalnost v ljudskošolski službi se je pri-
 znala tistim učiteljem, ki so napravili preteklo
 jesen praktični izpit in prosili za stalnost.
 Podpisanih je večje število prošenj. Nadalje je
 podpisan odlok o napredovanju številnega uč-
 teljstva v Sloveniji v pomožni skupini. Za na-
 stavljanje novih učiteljev kredit še ni do-
 voljen.

Nevarne zahteve

Gospodarski krogi so te dni objavili svoje zahteve in gospodarska načela, od katerih upajo, da bodo našo industrijo dvignila in pospešila. V teh načelih in praktičnih zahtevah je mnogo točk, ki jih mora odobravati brezpogojno vsakdo. Ideja gospodarskega sveta n. pr. je tako splošna last vseh slojev, da tu o kakem posebnem stališču gospodarskih krogov ni niti govora. Zato bodo v tem vprašanju gospodarski krogi našli enodušno podporo vseh stanov, v kolikor seveda mislijo, da jim je ta podpora potrebna. Jasno pa je, in to smo že večkrat poudarjali, da mora gospodarski svet biti organ vseh produkcijskih faktorjev in konsumentov, torej tudi kmetov in delavcev. Samo tak gospodarski svet more biti resnično dobro sredstvo za povzdigo gospodarstva celote v državi.

Previsoka obrestna mera je tepla tudi kmetu, ter posredno in neposredno tudi delavcu — ni bila samo ovira razvoju industrije. Ravno tako je potrebno preurediti naše železniške tarife v korist naše državne skupnosti. Do tu se z gospodarskimi krogi strinjamo. Ne moremo se pa strinjati z vsemi njihovimi zahtevami o carinah in socialni zakonodaji. Tu pa prav z ozirom na državne interese, na interese skupnosti gremo narazen. Ta del njihovih zahtev je nevaren!

Carinska zaščita. Do neke mere je upravičena, dokler ni škodljiva večini ostalih produkcijskih faktorjev in konsumentov. Struktura naše države je še vedno in bo še dolgo pretežno poljedelska. Zato ne gre, obremenjevati z visokimi carinami vse naše kmetijstvo, na katerem temelji skoro vse dosežanje naše gospodarstva, v najbolj važnih predmetih, kakor so gnojila, stroji, orodje itd. Gospodje bi iz narodnega gospodarstva morali vedeti, da so industrijske panoge, ki se protežirajo s podobnimi sredstvi na škodo vseh ostalih producentov in vseh konsumentov, vedno bolehave in se iz njih nikdar ne more razviti zdrava, krepka in močna industrija. S svojo carinsko politiko, kakršno gospoda želi, bi pač morda za silo pomagala malemu krogu, upropastila pa bi gospodarstvo našega kmetijstva.

Isto velja z zahtevami gospodarskih krogov glede socialne zakonodaje. Tu hočejo gospodje protekcije od strani države na račun svojih delavcev. Dosedanji zakoni v delavsko varstvo naj bi se spremenili, da bi industriji ne bilo treba plačevati preveč bremen za delavstvo. Ta zahteva je dvakrat nevarna! Če delodajalec plačuje za svojega delavca del prispevkov za slučaj bolezni in onemoglosti, je to njegova socialna dolžnost. Vesten delavec nikdar za svoje delo ne more dobiti tistega plačila, kakršno bi za svoje osebno delo zaslužil. Zato pa je dolžnost družbe, da delavcu omogoči eksistenco ter ga zavaruje za slučaj bolezni in onemoglosti. Sedaj pa priti in hoteti vzeti delavcu skromne pravice, ki mu jih daje zakon, se pravi grešiti nad človeškim dostojanstvom delavca, se pravi vzbujati v njem odpor. In to je danes, ko država potrebuje vseh moči, da se konsolidira v miru, skrajno nevarno. Nevarno pa je tudi z državnega stališča danes razburjati mirno delavstvo, ki je z redko lojalnostjo sprejelo novi red ter se doslej v ničemer ni sililo v ospredje. To delavstvo sedaj, ko se rešujejo važna državna in gospodarska vprašanja, mirno in vesno vrši svojo dolžnost, zavedajoč se, da s tem najbolj služi ciljem svojega kralja. Zato se nam zdi dvakrat pomisleka vredno postopanje gospodarskih krogov, ki bi s svojimi zahtevami mogli motiti to mirno razpoloženje.

Zato pravimo: Pustite delavske pravice v miru! Treba je nam vsem, da sodelujemo pri obnovi našega gospodarstva. Kdor pa meni, da bo to vršil tako, da bo pomagal le sebi in svojem gospodarstvu na tuj račun — ta le špekulira s patriotizmom!

Načela, ki so jih postavili gospodarski krogi, so precej slična naukom zastarelega manšterskega liberalizma, o katerem je zapisal dr. Krek, da je postavil v gospodarskem življenju na prestol sebičnost. In ta sebičnost je dala povod strašnim bojem, ki so pretresali Anglijo in kontinent dolgo vrsto desetletij. Takih bojov in pretresljajev obvarovati našo državo, je dolžnost vsakega patriota — zato tudi dolžnost gospodarskih krogov. Načela razredne sebičnosti pa niso patriotizem!

Imenovanja v gozdarskem ministrstvu

Belgrad, 25. jan. (Tel. »Slov.«) Gozdarski minister je imenoval za zastopnika sarajevskega gozdarskega ravnatelja ing. Miljuša. Dosedanji zastopnik ing. Vojko Koprivnik je poklican na svoje mesto v oddelek za lovstvo in oddelek za Slovenijo.

Redukcije v gradb. ministrstvu

Belgrad, 25. jan. (Tel. »Slov.«) Minister za javna dela je izdal tole obvestilo: »V resoru ministrstva za javna dela se je izvršila redukcija nepotrebnega osebja, in sicer v ministrstvu v Belgradu, kakor tudi pri vseh ravnateljstvih in oddelkih. Reducirana sta dva upravna uradnika, 82 zvanikov, 35 cestnih nadzornikov, 202 cestarja (putarja)-sluge, dva strokovna uradnika, skupno 323 nameščenec. Od teh je bilo 306 dnevičarjev. Od 2846 uradnikov, kolikor jih ima to ministrstvo, znaša to 11.35%. Z izvršeno redukcijo bo država prihranila 3.590.848 Din.«

Amerika se oborožuje

New York, 25. jan. (Tel. »Slov.«) Senat je danes pričel z razpravo o predlogu, da se zgradi v roku treh let 15 križark ter velika ladja za letala. — Senator Borah je zahteval, da se črta dostavek, da se zgrade te križarke v treh letih, da bi se mogla vlada poprej še posvetovati z drugimi državami. Predlaga, naj Hoover po želji senata siliše mednarodno konferenco še pred razorožitveno konferenco, ki se ima vršiti l. 1931. Ta mednarodna konferenca naj razpravlja o svobodi morja, o pravicah nevtralne plošve, o kodifikaciji pomorskih zakonov in o definiciji pojmov morske kontrabande, blokade itd. Od uspeha te konference bo odvisno, ali bodo zaupale Združene države varstvo svoje trgovine mednarodnim pogodbam ali pa mogočnemu brodogradu. Borah je

ostro napadel Angleže, češ da zlorabljajo prostost morja. Neutrálne države imajo pravico, da tudi v vojnem času uporabljajo morje brez vsake omejitve, razen seveda, da ne smejo pristati njih ladje v fizično blokiranih pristaniščih in ne smejo uganjati tihotapstva z municijo. Trdil je, da je v zadnji vojni proglasila Anglija skoro vsako trgovsko blago za tihotapstvo. Dasi je minulo že deset let od svetovne vojne, so velike mednarodne morske ceste še vedno brez zakonitega varstva. Naloga Združenih držav je, da zopet upostavijo svobodo morja. Če bi se Anglija branila, bi morale zgraditi Združene države tako brodogradje, da bi ne bilo samo večje kot angleško brodogradje, ampak tudi večje kot vsaka kombinacija tujega brodogradja.

Pretirane zahteve Grkov

Atene, 25. jan. (Tel. »Slov.«) List Ethnos izve iz Beograda, da je prišla komisija strokovnjakov za pogajanja z Grško in Jugoslavijo do zaključka, da je le malo upanja, da bi se mogla pogajanja v bližnji bodočnosti zadovoljivo končati. Jugoslovanski zastopniki trdijo, da so protipredlogi, ki jih stavi Grška, pretirani, in da Orki zahtevajo sedaj mnogo več, kakor so prvotno zahtevali.

Bethlen za revizijo mirovni pogoddb

Budimpešta, 25. jan. V parlamentu se je vršila razprava o stroških za vzdrževanje armade. Več poslancev je naglašalo, da zahteva vzdrževanje najemniške vojske preveč izdatkov. Radi tega naj uvede vlada na pristojnem mestu korake, da se revidirajo določbe glede madjarske armade v mirovni pogodbi. Ministrski predsednik Bethlen je izjavil, da vlada vsakakor smatra za svojo dolžnost, da dela za revizijo mirovni pogodbe. Toda treba je čakati primerne časa. Položaj še ni dozorel in če bi že sedaj storila vlada kake tozadevne korake, bi se s tem samo škodovalo stvari revizije same. Revizija mirovni pogodbe bo postala takrat aktualna, kadar bo javno mnenje vsega sveta v tem soglašalo, da ne bodo vse razorožitvene konference, ki se ponavljajo leto za leto, privedle do nobenega uspeha, ker se nekatere države nočejo ali ne morejo razorožiti. Treba se bo tudi poprej tozadevno sporumeti z Nemčijo, Avstrijo in Bolgarsko, ki se nahajajo v sličnem položaju.

Slovaška ljudska stranka zapušča Tuko

Praga, 25. jan. (Tel. »Slov.«) Slovenski Ludove Noviny in »Slovak«, glasili slovaške ljudske stranke, se bavita danes s Tukovo afero v članku, ki je zbudil zelo mnogo zanimanja in čegar ost je očividno obrnjena proti stranki-nemu vodji Hlinki. Članek pravi, da zadene znana obdolžitev samo Tuko samega in da stranka nima z njim, oziroma s temi obdolžitvami ničesar skupnega. Nevarnost je, da bo stranka pri ljudstvu zgubila svoj prestiž. Danes ne more biti nikdo več prepričan o tem — tako piše članek — da je Tuko nedolžen. Radi tega ni nihče opravičen, da bi Tuko branil v imenu stranke ali da bi se z njim identificiral. Kajti to bi lahko imelo za Slovaško ljudsko stranko zelo nevarne posledice.

Izmenjava polit. jetnikov med CSR in Madjarsko

Praga, 25. jan. (Tel. »Slov.«) Češkoslovaška in Madjarska sta se dogovorili, da si bosta medsebojno izmenjali politične jetnike. Danes sta se sestali v Bratislavi obe komisiji, ki imata nalogo, da ugotovita identičnost teh jetnikov. Jutri se bo zamenjalo 15 madjarskih jetnikov za 15 češkoslovaških jetnikov.

Proti uzurpatorju

London, 25. jan. (Tel. »Slov.«) (Daily Express) poroča, da je kraljica Suraja porodila v prebivalstvu dečka. Proti uzurpatorju Baki i Saquao vlada med narodom veliko nerazpoloženje zaradi njegove protelosti. Pravijo, da je čisto navaden ropar, in vse province čakajo s svojimi voditelji in svojimi armadami samo pomladi, ko skopni sneg, da bodo korakale proti Kabulu in zopet posadile na prestol kakega člana kraljeve rodbine.

Razmišljanja eks-cesarja

Pariz, 25. jan. (Tel. »Slov.«) »Journal« primaša interview mlade Francozinje s cesarjem Viljemom. Francozinjo je stalo dosti truda, da je bila sprejeta od eks-cesarja. Rekla mu je, da je njen poklic obiskovati slavne može. Viljem pa je skromno pripomnil: »Jaz sem samo še star mož, ki želi preživeti poslednje dneve svojega življenja v miru.« S politiko, da se ne bavi več. Zanimá ga Nemčija, ker žive tam njegovi bratje. Zaupa v državo, da bo prej ali slej popravila svojo zmoto. Na vprašanje ali sodi cesar, da bo še kdaj vojna, je odgovoril Viljem: »Vojna je zakon življenja narodov, proti kateremu more pomagati le božja moč.«

Krvav zaključek kongresa makedonstvujuščih

V nedeljo se je pričel v Sofiji kongres makedonskih bratstev, ki naj bi po želji in vnelem prizadevanju bolgarske vlade dokazal, da vlada med makedonstvujuščimi zopet popolno soglasje. Ta želja bolgarskih nacionalistov pa se ni uresničila in je nasprotno dokazal kongres, da vlada med pristaši Vanče Mihajlova in med protogeristi nepremostljivo nasprotje. Vendar pa sta prva dva dneva še minula v miru, tretji dan pa so udarila z vso silo na dan za kratek čas udušena nasprotja. Zgodilo se je to ob govoru narodnega poslanca in zastopnika ohridskega bratstva Angela Uzunova. Uzunov je bil najprej učitelj, nato pa je dokončal juridično fakulteto in postal sodnik okrožnega sodišča v Čustendilu. Bil je tu tudi glavni zaupnik vlade, ki je njemu pošiljala orožje in denar za komitske čete. Uzunov je bil vedno odločen pristaši Protogerova in je postal zlasti strasten nasprotnik Vanče Mihajlova po umoru Nauma Bjelova. V svojem govoru na kongresu je zaradi tega umora tudi vehementno napadel Mihajlova, kar je vzbudilo vihar ogorčenja. Okoli Uzunova so se zbrali protogeristi in z napetimi revolverji preprečili, da niso pristaši Vančeva takoj krvavo obračunali z Uzunovim. Da bi preprečil krvoprelitje, je predsednik kongresa vzel Uzunovu besedo. Nato je dobil besedo bivši urednik »Makedonijec« Kulisev, ki je enako ostro napadel Vančeva. Posledica tega je bila, da sta morala Kulisev in Uzunov s kongresa pobegniti. Nato je kongres izglasoval zaupnico sedanjemu vodstvu. Pozornost je vzbudilo, da se je velik del delegatov glasovanja odtegnil. Po kongresu je bila pripravljena od strani večine Uzunovu in Kulisevu zaseda, a se napad ni posrečil. Ko pa se je okoli ene ure ponoči vračal protogerist Nikola Dinev-Grislev domov, je bil v ulici Marije Luize izvršen nanj atentat. Dinev je bil ranjen v nogo in je svoje napadalce spoznal. Bila sta to Marin Vanšev in Gešo Pop-Janjev, ki je znan atentator in ki je bil svoje dni tudi poslan v Prago, da ubije bivšega ministra Obova. S tem krvavim atentatom je bil zaključen kongres makedonstvujuščih in brez vsakega dvoma je, da bodo v kratkem sledili drugi atentati. Sloga v vrstah makedonstvujuščih je menda propadla za vedno.

Borba za koledar

Bukarešt, 25. jan. (Tel. »Slov.«) Sveti sinod rumunske cerkve je imel viharo sejo, na kateri se je posvetoval o datumu kdaj naj bodo velikonočni prazniki. Po novem koledarju so tudi pravoslavni velikonočni prazniki določeni na isti dan, kakor katoliški, tako da bi bila letos pravoslavna in katoliška Velika noč dne 31. marca. Temu pa se protivi prebivalstvo in nekateri škofje Besarabije in Severne Moldavije. Vendar pa je bila večina v Sv. Sinodu za novi koledar. Škofom v opoziciji se je namignilo, da lahko demisionirajo. Končno pa so vsi škofje podpisali izjavo, da naj se praznuje Velika noč po novem koledarju.

Drobne vesti

Rim, 25. jan. (Tel. »Slov.«) Kot prvi odgovor na francoski mornarski program je sklenil ministrski svet, zgraditi večje število vojnih ladij vseh vrst.

Rim, 25. jan. (Tel. »Slov.«) V Benetkah je danes umrl general Graziani, ki je vodil 16. novembra 1918 prva pogajanja z avstrijskimi mirnimi posredovalci.

Milan, 25. jan. V korporativno zastopstvo je predlaganih 25 prejšnjih poslancev in senatorjev. Koncem februarja bodo imenovani za senatorje literati, učenjaki, umetniki in industrialci.

London, 25. jan. Zdravstveno stanje angleškega kralja je ugodno. Bakteriološka preiskava je dognala, da je desni del pljuč brez bakterij.

Kovno, 25. jan. (Tel. »Slov.«) Radi slabe letine vlada med kmeti v Litvi huda lakota. Casopisi poročajo o nemirih radi lakote.

Newyork, 25. jan. Med braziljskimi in paragvajskimi obmejimi četami je prišlo do streljanja. Ubit je en Braziljanec.

Bukarešt, 25. jan. V oddelek orožništva, ki je korakal po cesti, je zavozil s silno naglico avto. 10 orožnikov je bilo ranjenih, med njimi 4 težko.

Hidro je prišla resnica na dan

Dne 23. januarja smo napisali v »Slovenec« to-le: »Kakor hidro je kralj v svojem manšestu izjavil, da je prišel čas, ko med narodom in vladarjem ne more in ne sme biti več posredovalca, je bilo jasno, da so politične stranke v naši državi zaenkrat doigrale svojo vlogo. Vse politične stranke v Jugoslaviji brez izjeme so osnovane na demokracijskem parlamentarizmu; ker se je ta za gotovo dobo ukinil, je vsem demokracijskim strankam zmanjkalo njihovega temelja. Zato je njihov razpust neizogibna posledica, potekajoča iz novega položaja kot takega...«

»Jutro« reagira

dan kesneje, ko je bila razpuščenja samo »SLS in ne tudi SDS«, tako-le:

»Mislimo, da je napačno, ako se poskuša, kakor je to storilo dosežanje glasila SLS v svojem komentarju prikrivati pravo stanje stvari. SLS ni bila razpuščena, ker je »vsem demokracijskim strankam zmanjkalo njihovega temelja«, temveč je razpuščena iz razlogov, ki jih navaja bivši njen predsednik (kar je mimogrede povedano le »Jutrova« fantazija. Op. ured.)

Samo 24 ur kasneje

pa je moralo »Jutro« po razpustu SDS gladko ponoviti naša izvajanja. In to je tudi storilo, ko piše v svojem včerajšnjem uvodniku: »Današnji red je osnovan na suspenziji ustave. Vse v državi obstoječe stranke pa imajo svoje programe osnovane baš na principih parlamentarizma in demokracije ter se nahajajo torej v praktičnem nasprotju z današnjim stanjem v državi.« Vsled tega je tudi vlada razpustila vse stranke, kar je storila tem lažje, ker so stranke predložile svoje stare nespremenjene programe. Argumentacije »Jutrac« ni torej držala niti 24 ur in »Jutro« je moralo hočeš nočeš lepo priznati naša izvajanja kot pravilna.

Prozgodnje veselje

Silno veselje je vladalo v vrstah bivše »DS, ko se je izvedelo za razpust SLS. Vse polno načrtov so kovali gospodje in pridno sporočali s prozornim namenom, katere kulturne in gospodarske organizacije so vse pod uplivom bivših pristašev SLS. S posebnim zanosom pa so govorili, da je sedaj članstvo pri SLS kaznivo, ker je ta stranka prepovedana.

Ni pa minilo 24 ur, in postalo je kaznivo tudi članstvo pri SDS in ni minilo 24 ur, ko je bilo oficijelno razglašeno, da kulturne in gospodarske organizacije ostanejo. Vse veselje je šlo po vodi in celo od poizkušanih denunciacij in provokacij ni ostalo nič drugega, ko grd smrad. Zaključek v stilu, bi dejali.

Naknadni krediti prosvetnemu ministru

Belgrad, 25. jan. (Tel. »Slov.«) Obljubljeni so naknadni krediti za nova učiteljska mesta, za honorarne ure in veroučitelje. Ministrski svet je na zahtevo prosvetnega ministrstva te naknadne kredite odobril. Gre za skupno vsoto 12.000.000 Din. Za to stvar je šlo že pod Grolovim ministrovanjem. Pod ministrom Maksimovičem pa se je vprašanje znova o-krenilo. Zvedeli smo, da je na naknadne kredite pristal tudi finančni minister.

Razpust vseh odborov razpuščenih strank

Split, 25. jan. (Tel. »Slov.«) Danes so bile razpuščene krajevi in okrožni odbori NRS, DS, SDS in zemljoradnikov. Prav tako je bila razpuščena stranka »Ženskega pokreta«. Prostori teh organizacij so se zapečatili, imovina in arhivi pa so se shranili na velikem županstvu.

Belgrajske vesti

Nj. Vel. Kralj je sprejel v avdijenco dr. Drinkovića ter mostarskega škofa Mišića ter delegata zdravniške delegacije iz Zagreba.

Seja ministrskega sveta se je vršila danes na Topčideru v »Gardijskem domu«. Pričela se je ob pol 6 zvečer. V glavnem se je bavila s proračunom.

Finančni minister je podpisal pravilnik o tranzitnem skladišču v Solunu.

Prosvetni minister Božidar Maksimović bo zamenjal, kakor čujemo, svoj resor z drugim. Med njegovimi nasledniki je najresnejši kandidat za ministra prosvete dr. Ninko Perić.

Ukinilo se bo osem poštnih uradov. Predvsem pridejo v poštev sezonske pošte. Slovenija s tem ni prizadeta.

»Vojni list« objavlja več ukazov, s katerimi se prevajajo častniki v aktivno službo.

Zagrebske vesti

Zagreb, 25. januarja. (Tel. »Slov.«) Zagrebška policija je od bjelovarske policije prejela tiralice za bivšim poštnim uradnikom Ivanom Salopekom. Novembra je nastopil dopust, pozneje pa se ni več vrnil v službo. Pri pregledovanju knjig so ugotovili, da je odnesel nad 70.000 Din.

Zagreb, 25. januarja. (Tel. »Slov.«) Danes so se vrnili v Zagreb katoliški škofje, ki so se več dni mudili v Belgradu. Splitski škof Bonafatij bo več dni ostal v Zagrebu.

Zagreb, 25. januarja. (Tel. »Slov.«) Zagrebška policija je prejela iz Beograda nalog, da razpusti vse politične stranke. Danes so bile razpuščene vse tiste stranke, ki so še obstojale: RS, DS, SDS in JSS.